

ОРГАН АЛИЈАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЈЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Број поштанског чековног рачуна 53.191
Администрација: Кнез Михајлова 4/1

Уредници:
АЛОЈЗИЈА ШТАБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 15 фебруара 1930.
БРОЈ 3—4 — ГОДИНА XI

Власник за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЋЕР

Издава 1 и 15 у месецу. — Годинаша претплата
48 дина. За иностранство 60 дина. Примерак 2 динара

Састанак Алијансе Женских Покрета

Алијанса Женских Покрета одржала је састанак управног одбора 26 јануара т. г. у Београду. На састанку су били присутни делегати Покрета из Београда, Љубљане, Сарајева, Скопља, Варшаве и Загреба. Председница *Штаби Алојзија* отворила је састанак овим речима: „Веома ми је пријатно што могу поздравити на овом нашем састанку делегате Женских покрета и надам се да сте довели сви пуно најбоље воље за наш заједнички рад, што је и до сада увек бивало. Од како смо се поседели пул састанци децембра 1928 год. у Сарајеву, извршиле су се такве промене у нашим Женским покретима које нису ни мало кралево. Женски покрети у Сплиту, Крагујевцу, Босанском Броду, Белом Манастиру и Битољу претстали су радити, а основао се само један нов Покрет, и то у Скопљу. Колико нас жалости престанак рада ових Женских покрета, ипак можда неће изнети забринутост у нашим крајевима остале жене, које су се скупувале у Покретима, ипак воле чврсте феминистичке као што су биле раније. Инеће се чувати феминистичку идеју у тим крајевима и опет ће радити на њеној основи кад буду за то повољне прилике.

„На улазу у 1930 годину можемо са великим задовољством констатирати да су два наша Покрета — у Београду и Сарајеву — ступила у другу денућу свога рада. Свесни смо факта, да су ова Покрета имала у првом десетогодишћу много тежких и мучних насова, да су се морали борити на све стране, да је број њихових непријатеља био веома велик по броју оданих и искрених пријатеља — али ипак преборили су све теškoће, и успели које су постигавали и који су остали као трајни бисени њиховог будућег настојања, данас су ми много милија и дражи, јер су постигавани у борби и напредуем моралних и интелектуалних снага младона тих Покрета. Двас је најлепша прилика да захвалимо београдском и сарајевском Покрету за њихову делатност у првој деценији. Нека буду чланице узбуђене да смо сви ми дубоко свесни тога, да су њихови напори били учинени за нас све. Искрено жалим, што није баш данас, кад се сећамо прошлах напора међу нама госпођа Др. Мања Живановић, феминистичка др. велнице, и чврсто се надам да неће бити ни једног будућег састанка, на коме бисмо се морали одрећи њених савета.

У прошлој години је предственовала Алијанса женског покрета преко својих делегата конгресу Инт. алијансе за женско право гласа у Берлину и конференцији Мале женске антите у Варшави. Извештаје за тих конгреса сте читали у Покрету, а и поједини Покрети су добили извештаје од својих делегата о берлинском конгресу. Због тога није потребно да се задржавамо на томе предмету. Напоменућа бих само једну ствар: сви смо сестини у Берлину да би

требао да буду наше делегације на интернационалном конгресима што многоробити тога да би и истини могли добити пластичку слику свих интересантних расправа.

Користи интернационалних конгреса није потребно нарочито наглашавати, али једну корист ипак вреди истакати: то је — да поља за рад сигурно ојача и феминистичка свест поживи, а обоје нам је преко потребно. Дозволите да се на томе мало дуже задржим.

„Код нас су прилике, ако их посматрамо са нашег феминистичког гледишта, такве да једно ни мало чудовално, ако сада није, сада друго, овада воља за рад. Ми смо тек на почетку изграђивања *нашег* покрета и *наше* феминистичке идеологије. До душе, ми се придржавамо општег феминистичког програма, али нам он ипак не даје све оно, што је специјално нама потребно. Ми још о многим питањима не можемо тако слободно расправљати, као што могу феминистичке друге земља, али то није све ипак значајно, да о тим питањима уопште не бисмо смели говорити. Ми можемо и *морати*, јер нам је дужност, као феминистичка са одређеним погледима на социјална, политичка и културна питања, да их популаризујемо. Наш грех би био, ако би због тога што немамо још великог броја у истини пробујених жена, претрпели много проблема који данас заталасувају свет. Наравно, да је та ствар тешка код нас, јер смо ми тако рећи тек код феминистичке азбуке, с обзиром на широке масе жене. Као што је у основној школи први почетак наставе најтежи, а и најважнији, тако исто је за наш феминистички покрет од пресудне важности питање, како ћемо изградити његову основу. Да ли на тај начин да унесемо у њу само неколико већ прилично популарних ствари, или на тај начин, да обраломо сва питања, која су посредно и непосредно у вези са фемизмом. Моје је мишљење да морамо чинити ово последње, и ако је много теже него конјиграти са већ добро познатим стварима. Ако се придржавамо овог поселења, ипак нећемо само брзо имати препуне наше Покрете. Много лакше је наравно скупатити и водити жене, које су већ саме, својим размишљањем развиле многа питања, али веома теško је прво *пробудити* жену за феминистичку, пробудити у њој незаволство са сташем, у коме се жене налазе и заблудити је да се може и мора постићи боље стање, и друго, то жени приближити све оне тешке проблеме, који данас стоје још нерешени пред културним сташем. Проблем брака, проблем женског рада у вези са материнством, сексуални односи између полова, индивидуално или колективно васпитање деце и т. д., то су све ствари, о којима бисмо морали говорити и приближити их напредним масама жена. Да бисмо то могли, ми морамо прво буђење жене спроводити на најосновнији и најсесте-

матички начин, у томе је по моме мишљењу наш најважнији задатак. Ми сигурно нећемо видети пуно успеха наших напора у томе правцу, јер такав рад иде споро и наше напоре кмидираће тек далека будућност. И пошто ми не пролазимо брзином муње од успеха до неуспеха, овада многим нашим феминистичкама воља за рад. Оно никако не до схвате да ми тек доносимо материјал за градоу, да радимо један тежаки посао и да апсолутно немамо још тако велики број прекаљених феминисткиња да бисмо могли на широко развијати наш рад. Ми идемо још једна по једна, не корачимо већ у широком и густим редовима, који би у чврстом напалу претрпели препреке. И жене које све то добро не промисле, постану по првим покушајима рада малодушне и нас напуштају, разочаране са сарадницама и феминизмом. Нама свима то некад једна воља за рад исподу и често несвесно износи овај ним тренутка да радимо један Синов посав, али то сме бити само искушење оног нагона, у човеку, који хоће за то мање напора постићи што више удобности. Кад победимо то искушење и кад се сетимо шта су све праве феминистичке пионијерке претрпеле и где су оне данас, ми видимо да не радимо узалудни посао. А из интернационалних скупућина можемо најјаче осетити успехе искрених напора, јер се ту најузједно све оне жене, које су биле некад у истом положају као што смо ми сада, али ипак су истрајале и свежим духом и непоколебљивом вером раде напрема за будућност.

Ако бисмо ми изграђивали наш феминизам на тај начин да бисмо то дали што ширку основу, ми бисмо у томе раду постепено стварали и *нашу* феминистичку идеологију, и кад бисмо дубоко третирали сваки феминистички проблем, видели бисмо у каквој текој вези су ти проблеми са питањима из другог домена социјалног живота. Ако умемо само питање панцифизма присиљени смо, ако то хоћемо свестрано проучити да се зодубимо у економске, социјалне и политичке проблеме како националне тако и интернационалне. Иако питање, које је н. пр. сада прилично актуелно, уједна жена у позиву. Ако хоћемо у томе еминентно социјално и економском питању доћи до прилично праведног решења, јер социјална питања је немогуће дефинитивно решити, морамо се интересовати за природни живот, за питање популације и т. д. Колико год бих још набрала проблема из феминистичког покрета, констатовали бисмо сасвим поуздано једну ствар: наши захтеви, наше тежње су у најтежијој вези са целокупним животом и зато је потребно да поставимо нашу идеологију на најширу основу, јер је феминизам *наша* форма политичког, социјалног и културног деловања. На изградњу наше идеологије морамо сарађивати све, ако хоћемо да

добриемо у јој један сигуран пут за наше акције. Да нам на томе попу у истини недостаје раденика, то можемо најбоље осетити из нашег живота, где се тако ретко појављују чланице принципинејне сарајнице, из којих би могли сновати мишљење наших феминисткиња, о свима важним проблемима живота. Ту *морали* напредити све наше снаге, јер ће доћи време кад ће нам бити оријентација у важним питањима потребна, а ми нећемо моћи узимати нигде, јер се нисмо на време побринули да скупљамо и обрађујемо.

Сматрала сам за потребно да Вам скренем пажњу на ова два питања, јер оседам да нећемо моћи успешно напредовати, ако из се обзиром не дајемо. Убедена сам да ћете ми обрвати питању, јер нама је судбина доделила тај задатак да саградимо основу једном у истини снагом, чврстом феминизму, који ће бити дошњицим генерацијама најјачи ослонац за њихов рад.

После отварања се прешло на расправу, које су биле на дневном реду. Прво се расправљало о предлогу Женског покрета из Загреба, који предлаже да се тражи да у великим варошким општинама буду наименоване за одборнице и жене. Предлог је био примљен и одлучено је да се у томе правцу предузму сви потребни кораци.

„Женски Покрет“, једини феминистички лист у нашој земљи је био предмет расправе издуже темке. Сви делегати су се сложили у томе да треба енергичним прикључењем претплатника обезбедити излазак листа, који се издржава једино од претплата. Делегати су примили на себе ту дужност свесни тога да је морална обавеза феминисткиња да учине све напоре за лист.

Затим је претресан пројекат оснивања једне женске задруге, која би имала за циљ да створи материјална средства да се јаче подупру сви циљеви женског покрета: да могу жене публиковати своје оригиналне радове, добре преводу чужених страних изданја, да се ојаца једини феминистички лист у нашој земљи, и да се у важним случајевима материјално могу помоћи чланови оне задруге. Пројекат је у начелу прихваћен једногласно, и сада ће се приступити детаљном изградњању, што ће бити достављено свима Покретима на одобрење.

Т^а *Милица Вајаћ* дала је реферат о последњем пројекту наследнога права. Принцип овога последњег пројекта је изабљеност мушких и женских потомака. Само, на жалост, постоји један изузетак за сесте породице. Реферат је био вредно одржан и јасно изражен и као је подлоге жиој дискусији. Донете су две одлуке, у циљу захтева, које ће Алијанса Женских Покрета ставити меродавним факторима, а то су: 1) Да се загарантује законски нужди део наслеђа прекољомом супругиницу, и 2) да се грађи потпуно изједначање

целокупног броја уписане деце). Немајући средстава да уреде интернат саме, наставнице су повале у помоћ неколико њених београдских колега. Тако, познати предњих радница у добротворним друштвима, и Министра Просвете као надлежног за помагање сваке културне установе. Садашњем њиховом интернату је ускоро отворен почетак 1905/6 г. кад у кућу поч. г-ње Соје Давидовић, која две године иже тражила заштити.

Прва упућивања и прва васпитавања завршила била је наставница Виша Женске Школе. До то доба на крају двадесет пет година наставнице живо учествују, а често и руководе радом у заводу, не тражећи никакве материјалне награде.

Поред интерната отворена је и приватна Виша Женска Школа због препуности државне. Ова је школа ускоро претворена у шесторазредну женску гимназију, која се све до рата врло нагло развијала.

Првих година све наставне особине ради у њој бесплатно, али се уредно плаћа заводу било пре дође по своје сопствене зграде. Покривањем наставника, смислињем и штедљивим радом у интернату уштеђено је за две године 20.000 дина. те је овом сумом друштво откупило од београдске општине плаћу у Крунској улици бр. 8 задуживајући се свега за 15.500 дина, који се под узрбу исплатио у две године доцније. У својој фасадом, величином и распоредом унутрашњих просторија јуних светлости и ваздуха, задовољава и данас како у естетском тако и у хигијенском погледу.

У то доба наша национална акција у Старој Србији и Македонији постаје врло жива, те се указује све јача потреба да се женска деца из ове области доведу у Београд на школовање. Међу овом децом су и оне ученице примао ову школу нису могла бити уписана ни у једну школу, и ради њих отвора трикојача, у којој су се ове девојачке усавршале у заједници и постале спремне самостане раднице.

Штедни и прикупљани од добрих људи, којих је у нашем Београду увек пуно, Дом Ученица био је у могућности да купи имање у Крајској Милана улици, које се сукцесивно изградиле зградом из Крунске улице. Овом куповином издржан је темељ осењкој поспернатој хуманој акцији, коју Дом ученица већ дваесет година указује највише многобројној ратној сирочади старују се о њој и школујују је.

По ослобођењу Србије настављен је рад у интернату и гимназији под врло тежким приликама, тако да је управни одбор био принуђен да гимназију затвори. Место ове органи-

зована је занатска школа као много подесија за извесну децу, питоњиче Дома, којима је ипак најулазило од руже, а при томе ови су деца ипак била задовољна онолико материјалних жртава, колико се морало на гимназију довести.

Ратне сирочади у око 70 година већ 12 година увек имамо у њој, јер у колико једне питоњиче завршују школовање, управни одбор изражава места попуњавања новим, при чему се плаћу за децу било из ове области наше општине, било из онема, не чини да се у интернату дух јединства врло много негује. Поред православних Српкиња има Хрваткиња и Словенкиња, које се све осећају као деца једне мајке. Управа прима као своје питоњиче најразличите ученице учитељске школе имајући на уму да су нашим народу најпоборније скромно и неопетане солидне спремане ученице, које ће у народне масе уносити непосредно просвећивање у најширем смислу, љубав према раду и раду, свесно осећање дужности, штедљивости и остале одлике једне у истини разумне жене, претходнице и делатнице у свему својим примером.

Како је просветним и националним радницама, отпереним већим бројем деце, а при томе тежак материјално стања, најважније су били делци пристојног образовања, додека је у управи Дома ученица одлучено одлука да ову децу прихвати у половину пансионатске цене и тако помогне и омогући школовање деце оне државне класе, која на то има највише права, јер цепо свој живот посвећује школи и добру народа.

Постигнути резултати мако 25. годишњег хуманој рада Дома ученица може бити задовољан и са праводом јер је при томе успела да се принео доста одгајаних стотине и стотине младих девојака као скромне, својих дужности свесне, добре и корисне грађанке.

Поводом скопшких прослава можемо Дома ученица упутити само речи захвалности, честитати му на досадашњем плодном раду и пожелети да се у истом правцу и на истом путском пројекту још дужи низ година.

Београд. Олга Гавриловић.

Скупштина Удружења наставника средњих и стручних школа. — У недељу, 16 марта т. г. у 16 часова у сали Друге женске гимназије одржан је Удружења наставника своју годинушну скупштину са оним дневним редом: 1) Годишњи извештај секретара о раду удружења; 2) Извештај благајника; 3) Избор нових чланова управе; 4) Прелазна г-ње Јулије Бошковић, професора из Загреба: *Задатка историчке наставе у данашњим школама.*

не постоји осомаченом рад, који би је заштитио од преоптеретности.

Немамо статистике, која би нам открила праву истину о патњама, које су поседица превелике плодности жене. Само бleden слику нам даје статистика о смртности матере уопште.

Године 1919 умрло је у Беошкој 3028 жена услед поселица бременности и порођаја. Код укупних жена износи смртност 3,7 а код неуратих 6,97 на хиљаду порођаја. Главни узрок смртности су тровање и порођај на грозница. Просечно умире девето девет жена у породилској постели у најразвијеној и најнапреднијој држави света, у Беошкој. У овим бројевима нису урачунати и они смртни случајеви, који произлазе из туберкулоза код носних жена.

Из извештаја некога лекара да наведем: „Већина мојих туберкулозних пацијенткиња су жене. Када се пријави мени, доје већ друго или треће дете, ма да су већ после првог венеричног су туберкулози. Очекивао је да ни једна међу њима није била попушена о томе, да је за туберкулозу жену материнство најгоре, што је може снаћи. Та болест не угро-

Савремено васпитање детета

У познатом американом листу „The Parents Magazine“ изашао је одређени материјал писатеља Bromfield своје мишљење о савременом васпитању детета. Сам као отац од две девојачке има довољно прилика, да проматра развој деце личности, па овако пише о њима:

„Старија девојчица има тек четири године, док је млађој само осамнаест месеци. Па ипак обе већ показују свој карактер и разликују се исто толико темпераментом колико и својом спољношћу.“ Старија је мирна и сваку своју намену проводи мирно и љубавно, али увек изведе све што је наумила. Својим инстинктном погађа — јер са четири године није она једноставно ствари до сазнање — да се љубавном издржљивошћу може све постичи. Друга, ипак је тек осамнаест месеци, поседује једнако јаку вољу, али јој даје долази до изражаја на постојану енергију и издржљивост. Када јој се открија што она тражи, тада долази до жестоке провале крике и плача, али чим јој се пакња скрене на што друго, плач одмах престаје и посмех долази на његово место. Међутим старија сестра не заборава. Кроз са, два ста, читав дан она стрпљиво и љубко иде за оном што тражи, али кад она види да неће да одржите своје постичи оно што буде жељела и живот је неће никада дубоко погодити, а како је погоди и пожели, онда то неће ништо знати, осим ако је њен инстинкт не саветује да би било корисно показати своју нарав. Живот млађе биће испуњен бурма и погледама не увек предивна, али зашто увек пуно узбуђења.

Што их више проматрам, то више нагњем томе да поверујем у оно што научавају модерни сиколози, т. ј. да се карактер ствара за првих шест година живота. Многима од нас може то да звучи неочекивано, па ипак сам ја спреман да верујем у теорији доданих у то да много тога може да делује на карактер за време порођаја, т. ј. за време максималног доба.

С њим се успомена из мога детињства, па и оне разумевам многе слабе и јаке црте мако карактера. Људи се ретко каде питају: „јесам ли плах ради тога, што ми се у детињству догодило нешто, што је узрокovalo неизменљиву плахост?“ Или: „Мрзим ли старије ради тога што ме у детињству неси старог пљивања.“ Не бисмо ли сада сретали да моја мати или мој отац нису у мом детињству са мном постали тако на овакна или овакна начини?“

Многи лекари су мишљали да 65% жену породице првог почетка бременности смрт је са лако препрећива, кад би те жене употребљавале профилактика средства. Такође и сифилис, различите болести бубрега и срца често се погоршавају услед труднице. Велики узрок што жене умру у тако великом броју на порођају је наравно сиротина, пренапрећан рад, недovoljna чиства, помот и храна.

Жене из најбољих стајева у почетку брака са мужем често врло добро живе. Затим дођу деца, једно за другим до четири и још више. Приход оне се ни одалека тако не повећава, као што се повећава породица. На храну, оделу и друге потребе троши се све мање, у колико породица постаје брвојача. Женине дужности су све напорније и напорније, а њене се плаћају са сваким новим породом. Ако већ раније није

Што више упознавамо чудновата и неочекивана људске душе и људског карактера, то се више уверавамо о големој одговорности родитеља према детету. Тежина ове одговорности може много пута уриво да застраши. „Моја ће деца околности мојим искуством. Најбоље да уклоним све што знадем да буду несрећно детињство и што лоше делује на карактер.“ А глас свице пише: „А нећеш ти мога тога погубити?“ Твоја деца нису немилосрдни кав си и ти био у детињству. Како ти знаш што је за ња добро?“ А ја то заиста не знам. У томе свом настојању могу само кушати да будем паметан и још више да будем осетљив. Имаде нешто застрашујуће у мисли, да је у телу вашег младог детета она тајнаствена кријата створ, који изазивају детињство, које се толико разликује од свану детињства. Садања и будућа деца нашега детета овиси о томе, како ћете ви поступати са том нежном и деликатном личицом. Ниједан родитељ не може да њој посети довољно пажње и осетљивости.

Моја је генерација, а и она тих пред њом, држим, често била жртвом неосноване њежности, незнања, па и позавидајућности, која се приказивала као дресност и издржљивост дужности. Једна се реченица толико много употребљавала пред децом: „Па то је твоје добро, мој драги.“ А јер с родитељског стајалишта ова реченица покрива толико много зла и олакшава и оређује свест и поверљиву осетљивост, то их је пред друштвом оправдавала и постављала на једнак линију са свима, који се сакривају поверења и бесновима деца, која ради те реченице трпе и пате.

Значајно је да пре плесет година реч мати, узимама као нешто свето и изнад сваке критике. Наравно увек се увек мислило на удачу мајку. Жена, која је родила дете, постала је без обзира на своју својства и своје глупости, „мајком“ и била окружена сентименталношћу. Ово мишљење још увек постоји међу глупим и неосветљенима. Па ипак сваки просветни човек зна да имаде добрих и рђених матера као што их имаде паметних и глупих. Друштво за заштиту детета појазне на стотине метара, од којих је најбоље децу оделити једнако ради добротити друшта као и ради добротити самога детета. Ово друштво ради позива се породицама, које биће сишито и недовољно, а в да имале посла са породицама из околине, упривредних слојева. Данас, кад смо већ нешто напреднији постоје друштва и организације, које помажу неуда-

лима у фабрици или другој служби изван дома, када има да одскрби толико деце, она мора отпочети да зарађује и сама. Домаћи рад мора отпрвањати свога позно у ноћ, и њено зарађивање видати породица. Препорука станама своје хране, ипак остаје оно што је најпотребније — све то крајње слабо уштеди на њен ослабени организм. Ипак, то је ипак потпуна сила беле жење-мајке. Није материјално стање је безначајно, а њено морално стање је још теже.

По своје природној нагнути би се роду посветила свеу дете, Материнска љубав је важан фактор у развоју детета. Али, тамо где је породица многобројна, становање претесно, досла претесно, тако и она не може дасти одушке ни елементарним осећањима. Право васпитање и вођење је скоро немогуће, и на место да би деца имала матер, која је пуна живота ведрине, гледају у својој средини нервозну, увек уморну жену, која је често нераспољена и раздражљива. Умети узбуђују код деце страх у отпор, заместо да би им била угод и вођење. У таквом случају је материнство несрећа, а детињство трагедија.

Родити, родити...

Из књиге „Ново материнство“, која је написана Америкања Мигрета Сангер, доносимо два краћа дела. Мигрета Сангер је ова хрватска девојка, која у својој младости позвала своје раднице првог прелеске преоптеретности жена многобројног децом. Она је у детињству имала толико слободна, него часа да прелазу, али она никада. Већина жена је приморана да повиси мужевљев приход својом зарадом радени у фабрици, а после тога мора да ради у кући. Стога се често прерано сруши њено здравље, које је већ крајње испршено услед многих порођаја. За једну протеретску матер

„Жене из народа“ су најређе мужичине. Материјали недостатци, који штите целу породицу, жену-мајку притискују у оној мачој мери. Отац и деца имају увек првенство у оскудној храни, жена је увек прва, која гладује у часу немаштине, она је последица да за себе направи ош. Муж и деца имају колективно слободна, него часа да прелазу, али она никада. Већина жена је приморана да повиси мужевљев приход својом зарадом радени у фабрици, а после тога мора да ради у кући. Стога се често прерано сруши њено здравље, које је већ крајње испршено услед многих порођаја. За једну протеретску матер

тим мајкама и смештавају у добре породице ванбраћу децу.

Али оно што мене највише занима долази изван захвата психологије. Ако родитељ окротно избуљује дете или га опали ужабом, жељом, због неке одлучне и спешне напаве на друштво настоја да поврде покрив. Али последи деचे душе не може се употребити као очеvidни доказ, а окрутност нанесена душа није видљива окуп.

Чини ми се да је наша друштво према деци голема, не само ради тога што дете има право на пајку и срећу, већ и ради тога што ће на крају крајева само друштво трипати радити наше глупости. Сигуран сам, кад би се какова знагнества метода ставила у употребу, даља за испитивање криминалних типова, напли бисмо безброј убијана, разбојника и крадљиваца, које је њихово деликтивно упутило на тај пут у животу. Мислим на неку туже познатих ми случајева, где су глупост и окрутност у деликту заређали или чак поспе покварили каснији живот.

Пада ми на памет случај једног децка, који је из деликтивно служио као пример „тешког и необичног“ детета. „Реци, који многи родитељи стављају у употребу, да њима оправдају своју властитост и немар! Несрећно родно се у породици, који је тек пре кратке врсне га ступила у друштво“, на је и „привлачивост“ узела као главни циљ и правило. Очева је нарочита жеља била, да му деца буду „привлачива“ у најближој смислу речи и да припаљају свима из околине. Како да привлачивање деликтива чинило је све да се дете уопори и да се учини „привлачивим“. Како је децка расто све је више показивао своју склоност за музику и за књиге наместо за ноге, не баш у играмамо негомета не морамо да тражимо промишљате цивилизације, знаности или уметности. То је децка имао старијег брата, присталог изгледа, љубавног и дражег, а да дољубио га, који је тамај пристијао очевом сарвеном узору. Још као дете, а и касније као младик тај је брат приказиван јавно и приватно као узор. У школи (првото) децка више није био ни да такне клавијр ници да чита и смеђива књиге, који је желео. У гимназији је био један од горе. И друге године децка је нешто пошло криком путем. Децка, ванредно способно, изабацише. На то је почео пати. И од тада је ишло све на горе. Читав су му живот уништили и покварили родитељи и наставници, који су држали да им је дужност учинити из њега све пре само не оно за што је он сам показивао склоност. Децка је тако прегр обог неопростан грех. То је још горе него убиство, јер тада срт

Само по себи се разуме, да таква матери не може развити своје врлине, а још мање своје социјалне способности и делатност у друштвеном животу. Женски елемент — душа — који се расветла у жени, слободној таквих врлина, упути се. Она је само једна од врлина. Да је тако нешто животиња, она не може донети богатство својој околини, већ јој је бреме. Она не може значити ништа, докле год нема могућности да ограничи породицу.

У великој супротности је са животом оних жена живот жена, који имају вољу, троје деце. Оно укључују пун живота жене и уживање. Жене, који се познате као водитељице, списатељице, уметнице, лекарке, реформаторке и револуционерке, које морају да потрпе своје телесне и душевне моћи да их ихрапине породицу. Жена, која има мало деце, лако може да ступи у онај круг, који одговара њеном бићу, и стога се њена личност толико развије, да постане своје мушко друг и пријатељ. Жене, који познају и превладају средстава, које могу да се наведу на праћу, које неустојитиво или душевни и социјални жа

долази нагло и не вуче се кроз чист живот. Горка врлиња оне припаднице лежи у томе, где је отац увек су да му тај син, или син за па што“ јер није огораво његовим жељама и циљевима.

Знадем и за случај једне жене, којој је живот уништен од страха да се не сретне с другим људима, а то све поради тога, јер су је у деликту повлачили у позавину ради старије сестре, која је била много лепша и имала више своје млађе сестре. Она је непрестано слушала, како отац говори: „Чекајте како да видите Ању, њезину сестру. То је деликтна!“ Уверена о својој инфериорности морала је да иде на забаве и на плесове, где би седела поучена и лила уверена да се не може никоме свидети, јер су јој родичи родитељи отели самоуверљивање. Како је често кроз судбинају своје душе, она је увидела да је претрасно да ужива живи и остала је за увек плашљива пред друштом и неознатим лицима. Чак и велики успех у свету није је никад сасвим излечио од осећања, да је непријатна и инфериорнај од осталих, што није било истина ни у њеном деликту, а ни у касније.

Познајем човека, коме је мати живела у неким изуредним околностима, да би се њеном детету могло додати каквог зла. Никад му није дозвољавала, да се ставља и игра са другим децом. Окружавала је га таквомо сентиментално, да га је уверавала, како је он „мекан и нежан“. Ради материце себичности децка је постао пажљив и мркт те повучен је имао деветогодиш, које га и данас испукује ужасом и рењем. Свима се садама година избегао је материном утицају, а како је био бистар и успрок материног деловања имао и своју вољу, ослободио се њеног утицаја за увек, па и сада као човек средње добе не осећа ни најмање љубави за ну. Сада знаде, да је и зајем себи будила и да је с њиме поступао сулудо и окротно. Сва њена хистерична предубањивања на њега не делују; јер је и свише свестан тога, да му је она отаца деликтивно. Он је случајно сретно измакао, али колико их имаде, који не могу никад избећи.

Чини ми се да у односу детета и родитеља, родитељ имаде врло мало права, да га узме под своје. Једна од пута само чује трагичним повик: „А нисам тражио да будем рођеник!“ Дете је поспе беспомоћно и стоји као плен сви могућим глупостима, незнању, себичности и окрутности. Увек се говори о дужности детета према родитељу, али никад, т. ј. врло мало о дужности родитеља према детету. Дете је право да се да с њим поступа са симпатијама и разумевањем. Много је погрешно.

Највећа неправда најмањег доба је да се дете одлучно одлучи од родитеља, најнеморалније је детету велики број деце. Овоме тарђују се не секо и чудити, али се чудити може само онај, који још никад није загледао у мерију живота.

Неморалност многобројне породице није само у томе, што се чланови породице морају запостављати, већ је њеном породицама да се не могу одлучити. Како се тако нешто може догодити, кад се не може догодити зло за друштво, добијеном одговоре својема разликоче: — — свако је одговорита на основу свога васпитања и погледа на живот. Али, сиrotиња, запустелост, заосталост, који терају девојке у проституцију, имају највећи свој узрок у многобројној породици, који је свише велика да би је мати

шакка и боли узрокано настојање, да се створи неки систем за дисциплину и васпитање све деце, као што се она сада делатно сумња, да ће се у том правцу икада моћи ништа постигнути. Ради тога сам и уверен, да је много пута да дете боље, кад је пренуштено пажњом и бризи разумне одгојатељице, него ли нежњастима себичне материце“.

Зартеб.

Ј. К.

Једна озбиљна порука о пијењу алкохолних пића

Хенри Форд, чувени индустријалац аутомобила, рачуна се у најбогатије људе у Сједињеним Америчким Државама.

Те државе веомају и најбогатије су стипајем прилика насталих ратовањем у Европи. Њихова радиност, нарочито индустријалска, сада је већ мрвима ако не и права. И здравље, као и глупостине, тамо је различито, у већемју трезвености, забрани произвођача аутомобила, алкохолних пића има се у многоме благодарити што је то тако тамо у Америци.

Тако није код нас. Код се срачуњују, као што је урадио г. др. Федор Микшић, непосредни излази на алкохолна пића, кад се срачуњују губици у надимања и привређивању због пијења пића, кад се томе додају вредности услед губитака у здравље и животама појединца, кад се додају вредности услед издржавања болесних и друге заводе за лечење, за творе и пошлицу, због употребе алкохолних пића излази озбиљни губици, колики је годишњи буџет наше државе: око 12 милијарди динара. Значи да је наша држава дошла до садашњег буџета, па и до један и по пут већег, да не пијемо да се производне опонјих пића у нашој земљи.

По томе вилите огроман значај трезвености не само за Америку, већ и за нашу земљу и то не само у здравственом већ и у привредном, социјалном и моралном погледу.

Ево што поручује у главном један од великих људи и великих организатора у човечанству, г. Хенри Форд својим Америцима, по листу „Трезвеност“, бр. од 3. децембра 1929. године:

„Иако се мене шаше, ако се поново узведе продаја спиритозних пића, заштити своје фабрике. Ја нећу да се мучим управом 200 хиљада радника, и да их плаћам, да ми их производња алкохола олакчава. Не интересује ме више да изграђујем аутомобиле за једно пијано поколење.“

„Испрости у земљи где се пије, овада. Паче чини да радници постају равнодушни према послу. Разлог

мога штитити и васпитати. Радница су сатирана и слабо плаћени, јер их је много; ако би имали на расположење мање радне снаге, раднички положај би се одмах побољшао... Дакле, велика породица је омет тај фактор, који производи армане и беслојане.“ Када не би било многобројне породице, радници не би трпели у толикој мери, колико трпи сада; превелике породице су у главноме узрок друштвених неправда, који морају сносити појединци.

Када матери не би брале против своје властите воље, не би биле превелике породице. Већина матери која рађају сваке године или сваке две године, постају матери по сили. Неморално је што провагатори тога ролства привлажу добротним патристичу, који уступају јавној, нематској самомери, али не наставују у име државе и цркве. Неморална је такође и безобразно секог мужа, који на тај начин забавља своју жену. Он не помисла да последње превелике породице падају и на њега, и њему брита за породицу утискује свој печат и на крају га прерадо уморног и отпорног старца. Али, без обзира на

зашто су Сједињене Америчке Државе на челу идућијери свих осталих земаља, јесте арвенској стаја, што је једна од најбољих држава. Стране државе желе продати своје производе у Америци, јер Америка има новаца. Она немају своје циљане, јер су осиромашиле због алкохола. Алкохол упропаштио њихове најбоље потрошаче.“

„Ако се још и данас кришом у Америци пије алкохол, узрок су жене и мајке, који једном могу бити над извршеним законом о забрани употребе алкохола.“

„Није више елегантно пити. Отмеће домаћине требова би да буде своје гоште, да ниши салони ниши кафема. Њиховим примером није и не жене из средњег и нижег стањеља. Жене су те које штеба да се устројаве, јер не уме и највише ваташши, ако се алкохол довричи.“

Што је све тежи утицај алкохола на индустрију, јер се сваког дана изводи за 2—3 посто недовољно што излази бо и мање радних дана неделно, док индустријали траже 10—12 часова радних и 6—7 дана преко недеље. Са забраном алкохола довољно је и дозвољено је радничима да раде само 8 часова и 5 дана преко недеље за испу плаћу, ако не и већу.“

Безиан и алкохол не могу се спојити. Ја нећу моћи конципуирати кола која ће моћи прекоћи два до три километра, ако моја радница шату јер они неће бити у восту прецизни. Алкохол упропаштио радника и осећањана (Израва мишљена и менаџана).

„Алкохол је узрок нетачности, непажњи и равнодушности при послу. Без алкохола интерес је радника, да радом доде до краја дана. Ја не вичем покретна нашег устоја. Амерички народ узео је за своју дужност свој сопствени интерес; то је одушевљење за њега, и он је постао напредан, уместо да свој мажок, отуплен и упропаштен од алкохола, пусти беспослицу.“

Форд позива жене, домаћине, сународнике и мајке да оне језе порде на трезвености, јер је тачно да оне неће страдују од употребе алкохола својих мужева, синова и сродника. То је и код нас. И код нас су жене далеко трезвеније од људи. Али и то на жалост има изузетка и то не малих; више у горњим слојевима народа и у Словенији и неким другим и у горњима и у доњима.

Горба пројаша алкохола, као убишачког средства за здравље шешачко, душевно и морално и за благостање мора се водити у највећој мери. Тако него стасти у основи добру југословенску навију од пропадања имовног, душевног и моралног. Снашћемо је од извржавања, дегенерације као и додијај поколења од расног извржавања, јер је алкохол ра-

последике многобројне породице на матери и она, много су горе последике, који морају претрпети сама деца. Статистике доказују, да је смртност веће, у колико су многобројне породице. У Енглеској сваке године умре 50.000 деце у старости до једне године; тој смртности је узрок само прехрана и немаштина уопште, испреченом стању услед великог броја порођаја. Познати је да смртност деце отаца, у колико је мањи број рађања. Др. Стевенсон је статистички доказао, да породице, које живе у становима са великим бројем соба, имају мањи број рађања и мањи број смртности. Деца, која узнемају ихрапне и сиromaћина немају довољно теже, такође су често мање издржава, па зато материци за тамнице, апсане, дуљине, авије за сиrotињу. Велика је такође душевна слабост деце великих породица. О осећању морала, о душевној чистоти не вализамо трагова не код девојчица. Још као деца, они се пролају за одело и хрију и пролају сатирају, који говоре женама: родити, родити...“

сни офтор, који не само воли одава- ну шлеском, ујоме и моралном о- мога који шпе, већ и његових одиш- њих јошмака.

Нека су пћа пројекта! Треба их издати и из свих других места где се служе.

С тога је задатак члановима наших Дружина за Чуване Народог Здрав- ља, свима члановима Здравствених Заруга, Сокола и Скаута, Народне Одбране и свих женских удружења, да не само не пију, већ да учују на своју оклопу да не пију и да поре- да се што пре донесе закон о за- брани продаје алкохолних пића, а за почетак да је забрана само у по- јединим местима, где је већина од $\frac{2}{3}$ свих одраслих становника мушких и женских пројекта алкохолних пића.

Дужност је свакога од нас у на- шој депој земљи да се стара о сир- омурану здравља и благостања не само свога и својих, већ и својих ближ- них и целога народа. Сваки треба да бори да би се успело да се постољат, на њему славно напредовати.

Београд. Др. Чед. Ђурђић.

Занимљивости из Друштва Народа

У почетку овога месеца састала се у Женски народна комисија Друштва Народа која сачињавају заступници Енглеске, Француске, Немачке, Италије, Норвешке, Холандске, Шпаније, Пољске, Јапана, Индије, Венеције и Колумбије. Она комисија има за задатак да изврши реорганизацију секретаријата Друштва Народа. Секретаријат Друштва Народа је овако састављен: генерални секретар, његов заменик, три генерална подсекретара, седам ди- ректора, већи број шефова секција и око 100 референта. Свега чиниоциштва у Друштву Народа је око 600, који припадају двадест и једној развој нацији. Интернационално Биро Раза, који је саставни део Друштва Народа, броји 395 чиниоциштва, припадајући 35 развојних народа. Сва чиниоциштва Друштва Народа су отворена без разлике свима народима и то како мушкарцима, тако и женама. Сва чиниоциштва су слободни и референти бирују се за седам година, и могу продужити уговор два пута. За места нижа од директорског, прописана је старост до 60 година. Сви чиниоциштва Друштва Народа су ослобођени плаћања порезе. Плате су следеће: Главни секретар има 100.000 динара годишње; његов заменик има 75.000 динара годишње; у годишњу 75.000 франка; почетна плата директора је 41.000 франка и пензе се до 53.000 франка; сви шефови секција почињу са 28.000 и завршавају за 33.000 франка; чиниоциштва групе А. имају годишње 19.000 франка и могу постољати 28.000

франка, а чиниоциштва групе В. 13.000 франка а могу се попети до 19.000 франка.

Као и свуда, тако су и код Друштва Народа велике силе имале јак утицај и сви виши чиниоциштва су или Енглези или Французи, а пошто ти чиниоциштва имају веома јак утицај и на решавање проблема који се третирају у Друштву Народа, то су у последње две године представници малих народа почели крити- ковати овако састављен секретаријат. Нарочито Норвешки Хамбро ди- ректор и сви виши чиниоциштва су и казали да је да Друштву Народа сасвим изгубити свој интернационални карактер ако се овако продужи. Стога се састала ова комисија, која ради на реорганизацији секретаријата на основу следећих принципа: да сваки чиниоциштва остане што ближе на своје место, да се место одржавање уводи постољати, да се постољати новонауку методу жеролана само стручна спрема и праведна подела места између свих народности. Ова комисија ће се састати још једном у мају да изрази дефинитивни нацрт за реорганизацију, који ће се предложити издвојој скупштини Друштва Народа.

Женска странка у Аустрији

Маријана Хајини, која је прошле године славила 90 година своја жи- вота, још је увек активна. Хаотичне прилике у Аустрији су је натерале да позове жене свих партија на једнички рад против пронађана нивоа политичких партија. Све жене су при- слеђале следећи програм, из којег се види да је нова странка једна уд- страначка политичка организација:

1. Аустријска женска странка је политичка организација са циљем, да постигне унутарњи и спољни мир, материјалну доброту народа и његов друштвени напредак;
2. Истинуће против развојнога рада политичких партија, који спречава сваки здрав развјат. При томе ће сачувати своју независност, да тако може припољити споразуму међу партијама;
3. Равноправност, која је зајечена уставом грађанима без разлике пола и вере, странка хоће да спроведе у живот;
4. Тежи томе да се прекади друштвени живот, да се деца васпи- тавају да буду поштена, морална и да имају љубави према ближњем, да се жене навикну на скроман, прост живот и захтева се узоран живот политичких вођа;
5. Тежи томе да жене јаче учествују у јавном животу, и да се јаче осети утицај жена у њему;
6. Женска странка хоће да учике на изборне програме и кандидације, а према потреби ће поставити и своје властите кандидате.

год. у Штину са темом: „О дужно- сти наше савремене жене.“ За сео пут је госпођа сама сносила трошкове Друштво „Књигина Зорка“ у знак сарађане приложила је преко Г-ње Е. Јовановић 150 дин. као помоћ једној сиромашној студенткињи.

Госпођа Е. Јовановић одржала је предавање на Народном универзитету 20 јануара 1930 год. са темом: „Постанак жене, еволуција живота са појавом првог човека“ са пројекцијима. Прилог од 150 дина, који према правилима Нар. Унив. припада предавању, г-ња Е. Јовановић је наменила, у име нашег удружења, Фонду за подизање дома студен- цкиног у Скопљу.

Госпођа Емилија Јовановић и г-ђина Деса Митровић, сулети, организова- ле су о свом трошку предавање у Велесу где је г-ња Е. Јовановић одржала предавање 2. фебруара 1930 год са темом: „Жена и њена дужност.“

Исто је г-ња Е. Јовановић прија- вила једно предавање у Тетову који ће се одржати чим нас буду изве- стили да је предавање организовано.

Г-ња Драга Јовановић, прог. Трго- вачке академије, пријавила је своје предавање на Нар. уни. са темом: „О игри.“ Предавање ће се одржати месеца марта.

Г-ња др. Радмила Смиљанић, лекар, пријавила је своје предавање на Нар. универзитету који ће се одржати месец фебруара.

Обећале су још госпође и г-ђине да ће одржати предавање, свака из свога деокурга рала.

Наградиле смо два темата од до- бивеног прихода на забавној вечери. Са 500 динара темат: „Жена у 16 веку.“ поднела Јелена Студенткиња Јовановић у Скопљу. И са 300 динара темат: „Како треба да буде васпитана данашња девојка“, наме- њене ученицама виших разреда Женске гимназије у Скопљу.

Поред уписаних чланова у Скопљу, уписало се четири из Штина.

Удружење је послало правила и апеле многим гимназијама у Вардар- ској Бановини са молбом за органи- зовање и сарадњу.

Удружење са свима члановима узима једнога учешћа у раду свих ху- лачких друштва у Скопљу.

На последњој седници донесена је одлука да се интервенционим присуству организовано предавање по свима местима, а у корист У. У. О. Ж. За тим, да се на седницама уз уочијаних дневни рад увек јави и конферен- ција једне чланце по ма ком питању.

Да би се могле јављати све чла- нике као сарађивачи у одржавању разних предавања, решено је да се трошкови за организовање предава- ња поднесе из друштвене касе.

Скопље. Љубица Миљш.

Г-ђици Фурулејм цене и воле не само у њеној земљи већ и далеко од ње. Њено топло срце, њен ин- терес за много покрете националне и интернационалне и још племенит карактер створили су и њен пријатељ широм целог света.

Ана Маргарет Хољгрен

Шведске жене су 17 фебруара че- ститале осамдесет рођен-дан Ана М. Хољгрен.

Г-ња Хољгрен одрасла је у ари- стократским круговима у једном дру- цу близу Штоколма. Она није ишла у школу већ је васпитана код куће са петомског школовања. Она је добила три образовања: можда, објашњава велику слободу њеног духа који је била нарочито запажена у конвен- ционалним универзитетским круго- вима у Усвали којима је припадала као жена чученог професора физио- логје Фратјофа Хољгрена.

После смрти њенога мужа, г-ња Хансена, поседује се социјалну и политичком радњу. Учествоје је много за женско правно гласа у Шведској. Последњих 30 година дала је врло велики број предавања. Она је оснивач и почасна председница шведског удру- жења жена грађана који је члан Ин- тернационалног Алијансе.

Као писац имала је много успеха. Написала је велики број Биографија (Елен Кеј, Џон Адамс, Соле Латар- леф, Хансен и т. д.). Две књиге „Историја женског права гласа у странич земљама“ и „Женско правно гласа“ у северним земљама.“

Као поштом г-ња Хољгрен добила је од шведских жена свој лек на сребро- бројној плакети, рад Карла Елда.

Отварање радничких склопитица и нових одеље обданишта

9 фебруара било је свечано отварање мушког и женског радничког склопитица и деветиоу деца обдани- шта у Скопљу. Учествовали су мнози намени, тако и по уређеноу, ње ин- ституције представљају једну лепу и веома корисну новину за нашу земљу. Склопитица су намењена преиошиту незапослених радника и раденица, или оних радника и радница, који и ако запослени, остају моментално склопитица у Београду. За пет динара може сваки деценик довести своје дете преиошито са купатилом, а за 10 дина. преиошито, вечеру и лоручак. У одеље оделену женског радничког склопитица, примају се на дневну негу деца оних матера, које иду пре- циоко дана на посао, а примају се, и на потпуно негу она деца, чије су матере напустиле склопитица у овоме дому док не нађу посао или стан.

Женско радничко склопитице на- пољати се у Млетачкој улици, број 2, радничког склопитице у Милоша Поктера бр. 2, поред које се налази и друго одеље обданишта. Зграда је подигао један фонд, који управља обданишта, састављен од два пред- ставника Министарства социјале по- литике и народног здравља, Београдске Општине и Радничке Коморе, чланове општине и чланове Министарство социјале политике док као позимци Београдског Општине, искључиво за сврхе подизања оваквих радничких установа.

Овом приликом желимо само да привучемо пажњу на женско рад- ничко склопитице, и корист, којој жен- ски радни свет од ове установе има. Склопитице, који је уређено на пот- пуно модерној основи, са свима по- требним инсталацијама, које се може одржавати најбоља чистоћа и да се задовоље сви захтеви модерне хиги- jene, може да прими на привремено становање радне жене, које се мо- ментално нађу у Београду, тражећи рада. У великим, видним и хигијен- ски уређеним одајама наше раднице налазе у овоме дому потребни мир за добар одмор, и јетвину и здраву храну. Најважније је оно склопитица за мале девојке, које су дошле у Београд да траже посао, или про-

Скупштина Удружења Универзитетских Образованих Жена.

На годишњој Скупштини Удружења У. У. О. Ж. која је са успехом одржана у Београду, 17. и 18. фебруара, у Београду, прочитао је, пореа Израњана Удружења У. У. О. Ж. у Београду, програм ојачаности у целојшто у проионој број наменга аиста и ојачаности у олобору У. У. О. Ж. из Скопље, који сада доносио.

Двадесет осмог априла 1929 год. на позив госпоње Емилије Јовановић професора 1. мушке гимназије, са- купило се већи број госпођа и госпо- јина који оснивања подлобора У. У. О. Ж. у Скопљу.

Госпођа Е. Јовановић је упознала све присутне даме са циљем и на- чином рада У. У. О. Ж., прочитао правила и питао: да ли се госпође и господине слажу да се у Скопљу оснује подлобор У. У. О. Ж. Све су биле усхићене идејама удружења, даде пристанак и одмах се конституи- ровале ошоме: госпођа Емилија Јо- вановић, председница, г-ња Др. Ра- дмила Смиљанић, лекар, блазганик, и г-ња Љубица Др. Миљша прип. адр.,

секретар. Остале госпође и госпо- јине су се категорисале у редовне и помоћне чланице према правилима удружења.

Од конституисања до данас одр- жано је осам седница. На тим сед- ницама решавани су начини како да предузму своје делатности у сави- сну са циљем, а у циљу интензивно- сти и успелости рада. Седнице су нам веома лепо посећене.

Одржано је једно забавно вече 8. децембра 1929 год., на коме је г-ња Емилија Јовановић, наша председ- ница, обавестила присутне о циљу У. У. О. Ж. и у знак одобравања била топлим аплаузом поздрављена. Добивеним приходом те вечери исплаћени су дугови, на име штапањања плаката, карата за позив, финанси- рање хулавног одела, а све то да види из блазганичке књиге.

Госпођа Емилија Јовановић по- зива друштва „Књигина Зорка“ одр- жала је предавање 3. новембра 1929

Две прославе феминистичког

Рођен-дан г-ђине Ани Фурулејм

11 децембра 1929 г-ђина Фурулејм прославина је свој семдесетог ро- ђен-дан.

То дана су јој честитали сви угледни грађани, различите органи- зације и њени пријатељи код куће и из далека. Прва честитка је стигла у јутру од председника Финске, Г. Реландера, којом је приликом дао одликовање Финске Беле Руже. Уско- ро затим одао је пошту својој пред- седници Финске и Шведске Женске Савезе Јеленом Јаресом са политички- ма чланица. Чланице парламента донеле су честитке г-ђини Фурулејм пиони- јеру жена посланика. Г-ђина Силано једна од врних чланица парламента изразила је топлим речима пошто- вање и поверење које је г-ђина Фу- рулејм задобила код свих политичких партија и у свим друштвеним класи- ма. То су доказале депутатице му- шкарског чланства парламента који и многи министри који су се придру- жили честитању.

лазе кроз Београд, и често падају у руке великих експлоататора, који их воде у пропаст.

У приземљу Сконишта налази се велика берба рада, која потпуно бесплатно врши успоставља женских радница. Оно огромно олакшава женама, које посао траже, да могу наћи посао без лутања, и без страха да буду преварене.

У купатилу женског радничког сконишта могу се преко шест дана купати радне жене по врло повољној цени од 4 динара за три и 8 динара за каду, са потребним прибором. Овако једини купатилу омогућавају свима радним женама да често освеже своје тело и лако окупају своје деце.

На последњем спрату Женског радничког сконишта налазе се две велике собе, у којима ће по повољној цени лећи моли екскурзије женских школа добити преноћишта за време бављења у Београду.

злогља слика г-це Зоре Петровић

(Метнички павиљон)

Слика г-це Зоре Петровић је за ланка претстављају вредност уметничког доживљаја. Дубоко, а женски топло, она продира у суштину сваке своје замисли, и ми имамо пред собом портрете чудесно жене у својој полумрти и мртве природе тако фино сликарски детаљ. Она чини, мека, топла, светла сена или тамна светлост коју је обожава Леподина, она је иста као неки неки платина. Скоро и нема у њој боја: само нијансе, тамних, и мање тамних. Па ипак: онако дати детинство, онако га дати, као што га је г-ца Петровић дала у платну *Прина*, заиста изазвала дивљење. То нису боје: то је нема сунца; а ипак како је бескрајно ведрa и драга та слика. *Прина*: четири радозане мале гавике, нагнуте над листовима бајке. Токито, то је једна од најдискретнијих, и у то исто време најистинитија сликобоје.

Портр. С. Стојановића вајара, лезе својим импресионистичким. Пете г-це Петровић ове је мушки снажан (а међутим колико има нежности и нежности у начину којом се дате *Моје ученице и Злајна*). — На платну *Девочица у плавој* има внередно женски нијансе. То је особина г-це Петровић: прво она се то, лако и неосетно, и прелети се то бескрајно суптилно полусвеслосту. Та је особина још јаке потенирана код њених мртвих природа. Такве су *Јабука*, таква је *Мртва природа* под бројем 18, таква је *Ситара сивољана*. Нарочито последња привлачи живишност и истинитијаш.

Нешто, ипак, и то тако карактеристично код г-це Петровић, то је потпуно потпуно одсуство несажања (изузев платна под бр. 38). Било би интересно и од вредности и ту је видети: живу природу гледати њеним очима, кроз призму њене уметности, тако да бисмо проживели и тако фино тужно.

Београд.

Дора Пиликовић

Белешке

Професор Маријана Гушић из Загребa одржао је 11 фебруара на Народној универзитету у Београду предавање о „Животу дијавлички стонара у Херцеговини и Дрвој Гори“ Предавање, професионално и научно, раднички сликама, које је предавала сликарка сама, било је усевма лепо и занимљиво. Нов свет — и ако у нешто најближој близини — отвара се пред нама. Дворана је била препуна пажљивих слушавања и гласа Гушић добила је одушевљено одобравање и признање.

Предавање у Женском Покрету у Београду, 15 фебруара одржао је професор *Светислав Пејчиновић* у Женском Покрету предавање о *Марији Башкирци*. На основи њенога дневника и монографија, које су изашле о тој сензитивној жени дао је

господин Петровић усвоја пластичну слику ове прерано умрле уметнице. Њен чувствени живот, које је такарелит фотографисала сваког месеца својим забелешкама у дневник, који је писала већ од 12 година, дао нам је предавач у свима нијансама. Духовно богатство те ретке жене, енергија њеног слабог организма, нежност њених осећања, самостраност њеног интересовања — међу којима је био и феминистички покрет, издвојено је саопштено. Господин Петровић је својим прекаљеним стилу да мајсторски да прикаже Марију Башкирци.

У име 20 милиона жена... — 6. фебруара је примио енглески председник владе Мак Довалд у галерији сликарског музеја, издвојено је саопштено. Господин Петровић је својим прекаљеним стилу да мајсторски да прикаже Марију Башкирци. У име 20 милиона жена... — 6. фебруара је примио енглески председник владе Мак Довалд у галерији сликарског музеја, издвојено је саопштено. Господин Петровић је својим прекаљеним стилу да мајсторски да прикаже Марију Башкирци. У име 20 милиона жена... — 6. фебруара је примио енглески председник владе Мак Довалд у галерији сликарског музеја, издвојено је саопштено. Господин Петровић је својим прекаљеним стилу да мајсторски да прикаже Марију Башкирци. У име 20 милиона жена... — 6. фебруара је примио енглески председник владе Мак Довалд у галерији сликарског музеја, издвојено је саопштено. Господин Петровић је својим прекаљеним стилу да мајсторски да прикаже Марију Башкирци. У име 20 милиона жена... — 6. фебруара је примио енглески председник владе Мак Довалд у галерији сликарског музеја, издвојено је саопштено. Господин Петровић је својим прекаљеним стилу да мајсторски да прикаже Марију Башкирци.

90-годишња прва жене-правница у Берлину, — 24 јануара т. г. напунила је 80 година. Др. Марија Рашке, једна између немачких пионирки за женски покрет. Јубиларка је преживела своју прву младост на селу, дошле је дошла у Берлин и свршила је учитељску школу. Као млада учитељица је приступила феминистичком покрету, у коме је је нарочито интересовао правни положај жене. У својој 61 години је докторирала на правном факултету у Берну, јер тада још у Немачкој није пуштали жене на испите на универзитету. По свршеним студијама је радила код некога адвоката у Берлину, аступала је клијенте пред судом, држала је млада предавања, основала је централну за правну заштиту жене и свима је сувла са пуно суретљивости давала правне савете. Још сада, у њеној дубавој старости рада прима у својој великој кући, којој треба правни секретар.

Госпођа Емили Гурд секретар Интернационале Алијансе за женско право гласа и политичко васпитање жене, наменована је за саветодавног члана комисије за заштиту деча при Друштву Народа. Она је дошла на место г-це Рабгон, која је дала

оставку. Г-њу Гурд је предложило Друштву Народа стани одбор женских друштва у Женеву, у коме је аступило осам великих интернационалних женских организација.

За пример, — Пруски влада припређује својега годишњег извештаја за парламентарце. Ово године је закључила, да због тежине приредног стања у Немачкој изостане тај пријем, а да одређен новац за пријем да јачким трезама.

Прослава тридесетогодишњице Социјале Школе у Берлину. — Једна од најбоље организација социјалних школа је Берлинска, која је пре кратког времена прославила своју тридесетогодишњицу. Прислава је одржана на веома свечан начин. Оснивалац те школе је врло добро позната Др. Алис Словмов, која је својега годишњег извештаја веома интересантан говор о потстанку и развиту школе. Свечаност је била одржана у великој сали општине, и свечаности су присуствовали представници владе и осталих јавних корпорација. Поред Др. Саломонове говориле су Др. Гертруд Бојмер и г-ња Хелена Вебер, чланова Парламента. Оне су истакле питања и траже ове школе, које је имала велики развидан развизак, одговарајући потпуно потребама новог доба, и довела је до отварања „Академије за социјалну и васпитну акцију жене.“

Жене председнице општина у Енглеској. — Број жене, председнице општина у Енглеској, сваке године све више и више расте. Ово је најбољи доказ колико успеха имају жене на овим местима, и колико је била оправдана њихова тежња, у свима земљама, да су жене изјављивају да сврхују у општинама. Дојенвара месеца били су избори за општине у Енглеској, и дванаест жена су изабране за председнице општина. Међу овим женама налазе се четири, које су поново изабране.

Велика Женска Манифестација у корист националности улате жене. — Прва конференција за кодификацију интернационалног права, коју одржава Лига Народа у Хагу марта ове године, изазвала је велико интересовање у свима интернационалним женским организацијама. Поред осталих питања, на овој конференцији се све дискутовало и питање националности улате жене — као што смо већ јавили у нашем листу — које је већ неколико година на дневном реду свих конгреса и скупутина Интернационале феминистичке алијансе и Интернационалног женског савеза. На позив Интернационале феминистичке алијансе за извођење ове велике манифестације одлазе се и Интернационални женски савез, и већ се обављају све припреме. Велики јавни митинг ће се одржати 14 марта, на коме ће се у главном подупрети овај захтев: „Да жене, удаћа ил не, има дошћуно ишћу могућности да саучва и врмени своју националност, којој има и мушкарци.“

Говорици из разних земаља говореће колико је у којим земљама у томе потпуно дошћуно успех, и како ово питање стоји у целоме свету. Интересантно је овде приметити, да су Државе Јужне Америке увек признавале женама право да решавају лично само о својој националности.

Напредак жена у Чехословачкој. — Ми смо већ објављивали у Женском Покрету како је велики број жена био кандидовао на последњим изборима за Парламент и Сенат. Четири жене су изабране у Сенату; међу њима и једна велика пријатељица правду и зашћуно дошћуно успех, и како ово питање стоји у целоме свету. Интересантно је овде приметити, да су Државе Јужне Америке увек признавале женама право да решавају лично само о својој националности.

Четири жене су изабране у Сенату; међу њима и једна велика пријатељица правду и зашћуно дошћуно успех, и како ово питање стоји у целоме свету. Интересантно је овде приметити, да су Државе Јужне Америке увек признавале женама право да решавају лично само о својој националности. Четири жене су изабране у Сенату; међу њима и једна велика пријатељица правду и зашћуно дошћуно успех, и како ово питање стоји у целоме свету. Интересантно је овде приметити, да су Државе Јужне Америке увек признавале женама право да решавају лично само о својој националности. Четири жене су изабране у Сенату; међу њима и једна велика пријатељица правду и зашћуно дошћуно успех, и како ово питање стоји у целоме свету. Интересантно је овде приметити, да су Државе Јужне Америке увек признавале женама право да решавају лично само о својој националности.

Улазак жена у општине у Турској. — Парламентарна комисија у Ангори примила је следећи амандман турскога закона за изборе: „Сваки турски грађанин, мушкарца или жена, има право да бира и да буде изабран на општинским изборима.“ Женске општине у Ангори су били законски забрањени, али ова измена закона била је први корак ка њиховом потпуном ослобођењу.

Жене у дипломатској служби. Г-ница Елизабет Лизичен постављена је у Министарству спољних послова у Финској. То је прва жена дипломата у тој земљи.

Г-ња Цури Никскава, прва жена дипломата у Јапану, постављена је за генералног консула.

Дом Ученица прославиле 25 година свога потстанка, и моли све младе нове и пријатеље ове установе да присуствују овој свечаности, а бивше питомце Дома, које су у могућности да допунују за тај дан бисе рада пријемне у Дому као гошће.

Свечаност ће се обавити 1 и 2 марта, и то у суботу 1 марта бисе блатодарња у Вазанској цркви у 10 часова, а после блатодарња извршиће се помен на гробовима умрлих председница. У недељу 2 марта у 11 часова свечана седница у згради Дома Ученица, Крунска ул. 8

Ширите „Женски Покрет“

Бројни преглед ученика и ученица Београдског Универзитета у зимском семестру шк. 1929/30 год.

	Н О В И			С Т А Р И			С В Е Г А			Укупно	Примедба					
	мушких	женских	свега	мушких	женских	свега	мушких	женских	свега							
Филозофски Факултет	138	7	255	21	421	322	—	532	—	854	460	7	787	21	1275	1275
Правни Факултет	981	72	236	18	1307	1313	—	225	—	1539	2294	73	461	18	2846	2846
Технички Факултет	243	28	—	—	271	1450	—	59	—	1509	1693	—	87	—	1780	1780
Пољоприв. Факултет	139	9	8	1	157	191	—	7	—	198	330	9	15	1	355	355
Медицински Факултет	102	34	—	—	136	480	—	179	—	659	582	—	213	—	795	795
Богословски Факултет	98	—	—	—	98	136	2	1	—	139	234	2	1	—	237	237
Скопље	28	—	—	—	28	32	—	59	—	27	—	—	97	55	101	156
Суботина	152	—	—	—	173	209	—	24	—	233	361	45	—	—	406	406
Укупно:	1881	88	613	40	2622	4128	—	1097	—	5228	6009	91	1710	40	7850	7850